

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1504

Vragen van de leden **Smits** en **Paulus Jansen** (Beiden SP) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht dat het aantal lesuren techniek op 40% van de scholen daalt* (ingezonden 23 januari 2013).

Antwoord van staatssecretaris **Dekker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 6 maart 2013).

Vraag 1

Onderschrijft u de conclusie van de Vereniging Docenten Techniek dat het aantal lesuren techniek op 40% van de scholen daalt?¹ Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1

Het is positief dat de Vereniging Docenten Techniek een enquête heeft uitgevoerd naar de aandacht voor techniek in het onderwijs. Hoewel het onderzoek is gebaseerd op de respons van slechts 115 leraren en dus niet representatief is, neem ik het signaal serieus. In mijn eerdere antwoorden op de vragen van het lid Jadnanansing van 29 januari jl. heb ik aangegeven dat ik niet beschik over gegevens over het aantal uren dat scholen in het voortgezet onderwijs besteden aan techniek. Ik weet dus niet of het aantal lesuren techniek daadwerkelijk daalt. Zie ook mijn antwoord op vraag 5. Het signaal van de Vereniging Docenten Techniek zal ik wel betrekken in mijn analyse van de problematiek en bij de afspraken die worden gemaakt in het kader van het Techniekpact.

Vraag 2

Wordt systematisch onderzoek gedaan naar de oorzaken van (verschillen in) belangstelling voor het vak techniek in het voortgezet onderwijs? Zo ja, wat zijn de belangrijkste bevindingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Zie mijn antwoord op vraag 4.

¹ Persbericht Vereniging Docenten Techniek (VeDoTech), 19 december 2012

Vraag 3

Speelt de participatie van basisscholen in het voedingsgebied van scholen voor voortgezet onderwijs een belangrijke rol in de interesse voor techniek in deze onderwijssector?

Antwoord 3

Er zijn afgezien van voorbeelden van «best practices» geen systematische gegevens bekend van het effect van aandacht voor techniek op de basisschool op de keuze van kinderen voor hun studierichting. Wel is bekend dat kinderen die niet op jonge leeftijd op een positieve manier met techniek in aanraking komen in veel geringere mate voor een technisch beroep kiezen dan kinderen waar dat wel voor geldt.² Ik vind het dan ook belangrijk dat in het primair onderwijs de aandacht voor techniek wordt gestimuleerd. Weliswaar wordt via het Stimuleringsprogramma van het Platform Bèta Techniek (PBT) ook een aantal projecten in het primair onderwijs uitgevoerd, zoals Techkidz (JetNet junior) waarmee de aandacht voor techniek in het primair onderwijs wordt vergroot, maar op dit moment is de aanpak nog te versnipperd. In het voorjaar ontvangt uw Kamer een uitwerking van het amendement dat de leden Lucas (VVD) en Jadnanansing (PvdA) tijdens de begrotingsbehandeling 2013³ hebben ingediend. Dit amendement richt zich onder andere op meer structurele focus voor techniek in het primair onderwijs.

Vraag 4

Wordt systematisch onderzoek gedaan naar de (verschillen in) uitstroom vanuit het voortgezet onderwijs naar technische vervolgopleidingen, afhankelijk van de participatiegraad van de scholieren in het vak techniek? Zo ja, wat zijn de belangrijkste bevindingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Er wordt geen systematisch onderzoek gedaan naar de verschillen in belangstelling voor techniek en naar de uitstroom vanuit het voortgezet onderwijs naar de technische vervolgopleidingen. Toch is er over de belangstelling voor techniek en de uitstroom naar technische vervolgopleidingen het één en ander bekend, vooral via het Stimuleringsprogramma van PBT dat sinds 2004 door het ministerie van OCW wordt gesubsidieerd. Het programma zet vooral in op het vergroten van de aandacht voor techniek in het onderwijs en op het vergroten van de in- en doorstroom in technisch vervolgonderwijs.

De aanpak heeft er mede toe geleid dat zowel in havo als vwo de keuze voor de natuurprofielen⁴ is gestegen. De toegenomen populariteit van de bètaprofielen is het sterkst bij meisjes. In het vmbo is er echter sprake van een lichte daling van het aandeel leerlingen dat voor techniek kiest. Voor een overzicht van de cijfers verwijs ik u naar de bijlage⁵.

Uit de doorstroomatlas vmbo die u in juni 2012⁶ voor het eerst heeft ontvangen, blijkt dat leerlingen die in het vmbo voor techniek hebben gekozen, wel vaker voor dezelfde sector op het mbo (ongeveer driekwart) kiezen dan leerlingen uit andere sectoren en dat dit aandeel de afgelopen jaren is gestegen.⁷ De doorstroomatlas geeft inzicht in de doorstroom van vmbo-leerlingen naar het vervolgonderwijs en is hiermee een mooi instrument bij het monitoren van beleidsdoelstellingen, zoals het bevorderen van de in- en doorstroom van leerlingen in het technisch beroepsonderwijs. Ik ben dan ook voornemens de doorstroomatlas als instrument te continueren.

² Jacquelynne Eccles, Expectancy Value Motivational Theory.

³ 33 400 VIII, nr. 26

⁴ Natuur en techniek en Natuur en gezondheid. Leerlingen die vanuit het voortgezet onderwijs willen doorstromen naar het (bèta)technisch hoger onderwijs hebben namelijk één van beide natuurprofielen nodig.

⁵ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

⁶ TK 2011–2012, kamerstuk 30 079, nr. 35.

⁷ Doorstroomatlas vmbo, juni 2012. Van de leerlingen die in het vmbo zorg en welzijn hebben gekozen, kiest 65% voor dezelfde sector in het mbo. In de sector groen stroomt nog niet eens één op de drie leerlingen in dezelfde sector door.

De instroom van eerstejaars studenten vanuit het voortgezet onderwijs in het hoger (bèta)technisch onderwijs was in 2012 ongeveer 18%. In 2004/2005 was die 17%.⁸

Vraag 5

Welke redenen ziet u voor het afnemen van het aantal lesuren techniek? Ziet u hier verband met de toegenomen nadruk op rekenen en taal in het onderwijs?

Antwoord 5

Zoals ik al heb geantwoord op de vragen van het lid Jadnanansing d.d. 29 januari jl. beschik ik niet over gegevens over het aantal uren dat scholen in het voortgezet onderwijs besteden aan techniek. Ik weet dan ook niet of het aantal lesuren daalt en of er een verband is met de toegenomen druk op rekenen en taal in het onderwijs. De reden daarvoor is dat in het voortgezet onderwijs alleen het aantal uren onderwijstijd voor het totale onderwijsprogramma wettelijk is geregeld. Scholen hebben vrijheid in het programmeren van de lessen, zowel in uren als in de vormgeving van diverse vakken. Het onderwijs van aan techniek gerelateerde kerndoelen en eindexamenvakken kan dan ook op verschillende manieren worden vormgegeven. Dit gebeurt niet altijd in een vak genaamd techniek.

Vraag 6

Hoe oordeelt u in het licht van dit afnemende aantal lesuren over de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in het techniekonderwijs? Zijn er mogelijkheden om het rendement van de gedane investeringen te verhogen, bijvoorbeeld door de aanpak van de meest succesvolle scholen ook elders in te voeren?

Antwoord 6

Zoals ik eerder heb opgemerkt, weet ik niet zeker of het aantal lesuren techniek daadwerkelijk afneemt. Momenteel investeer ik op verschillende manieren in het techniekonderwijs en een betere doorstroom naar de technische arbeidsmarkt. Allereerst werk ik samen met de stakeholders uit het beroepsonderwijs en de technische branches aan de ontwikkeling van nieuwe examenprogramma's techniek in het vmbo. Dit zal leiden tot aantrekkelijkere technische programma's voor leerlingen en betere doorstroom naar technisch vervolgonderwijs en beroepen. In augustus dit jaar gaat een eerste cohort leerlingen met deze examenprogramma's proefdraaien. Verder investeer ik in het programma «Toptechniek in Bedrijf». Daarin ondersteun ik het regionale beroepsonderwijs en bedrijfsleven (financieel en inhoudelijk) bij het opzetten van samenwerking en sterke technische onderwijsroutes. Tot slot starten in augustus 2014 experimenten met een vakmanschap- en technologieroute. Op dit moment ben ik bezig met het opzetten van een wettelijk kader om deze doorlopende leeroutes tussen het vmbo en mbo mogelijk te maken. Vooral de technologieroute richt zich hierbij op een grotere instroom in de technische tekortsectoren.

Ik zie zeker mogelijkheden om het rendement van de investeringen te verhogen. We weten dat het belangrijk is om kinderen al in het primair onderwijs in aanraking te laten komen met techniek en hiermee interesse voor techniek te ontwikkelen. Zoals in mijn antwoord op vraag 3 al aangegeven, is de aanpak nu nog te gefragmenteerd. Het is verder van belang dat binnen de hele onderwijsloopbaan structureel aandacht is voor techniek ook bij de leraren. Hierbij is het cruciaal dat techniek met behulp van het lokale bedrijfsleven zo tastbaar en concreet mogelijk wordt gemaakt voor jongeren. Op scholen waar een blijvend of groeiend aantal jongeren voor techniek kiest, zien we een duidelijke verbinding met het vervolgonderwijs en het bedrijfsleven in de regio. Een regionale inkleuring en aanpak renderen. Deze potentiële verbeteringen pak ik in het Techniekpact op. Zie ook mijn antwoord op vraag 7.

⁸ DUO-cijfers.

Vraag 7

Welke acties gaat u ondernemen om de dalende trend van het vak techniek te keren? Wat vindt u van de suggestie, geopperd door de respondenten van het onderzoek, om het vak techniek verplicht te stellen?

Antwoord 7

Het kabinet heeft aangekondigd om via een Techniekpact samen met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven de opdracht op te pakken om onder meer het technisch beroepsonderwijs in den brede te verbeteren. Het Techniekpact moet de huidige vaak versnipperde aanpak omzetten in structurele aandacht in het onderwijs voor techniek. Het streven is het Techniekpact in april 2013 te sluiten.

Best practices op het terrein van techniekonderwijs in het primair en voortgezet onderwijs laten zien dat verplichtstelling van het vak niet nodig is om goede resultaten te bereiken. Het huidige curriculum biedt voldoende mogelijkheden om aandacht aan techniek te besteden. Cruciale factoren zijn daarbij het enthousiasme en een goede toerusting van docenten, doorlopende leerlijnen en actieve betrokkenheid van het lokale bedrijfsleven. Ik wil dan ook vooral inzetten op de versterking van deze factoren in plaats van het verplicht stellen van het vak techniek. Een verplichtstelling zal bovendien veel tijd en energie vragen, die afleidt van de kern van de zaak: het geven van goed techniekonderwijs. Scholen hebben nu de vrijheid het onderwijs van aan techniek gerelateerde kerndoelen en eindexamenvakken op verschillende manieren vorm te geven.